

Kostenloser Esperanto-Kurs – 9. Lektion

1. Klara monologas

Ĉu vi antaŭ nia interkonatiĝo (inter-kon-at-iĝ-o) en la parko vere neniam aŭdis pri Esperanto, Peter? Ĝi ekzistas jam ekde pli ol cent jaroj, kaj hodiaŭ parolas ĝin inter cent mil kaj du milionoj da homoj sur ĉiuj kontinentoj: unue en Eŭropo, poste en Azio kaj Ameriko, kaj hodiaŭ ankaŭ en Aŭstralio kaj Afriko! Mi proponas, ke vi partoprenu kun mi la sekvan Internacian Junularan Kongreson. Tie ni travivos kelkajn entuziasmigajn tagojn, kaj vi vidos, ke Esperanto estas eĉ pli ol nura lingvo. Ĝi estas amikeco inter la homoj, ĝi estas sento de komuneco. Tiun ĉi komunan senton oni nomas esperantismo. La homaro povus interrilati multoble pli harmonie, se ĉiu povus paroli unu komunan lingvon kiel duan lingvon apud sia gepatra lingvo. Nur proksimume unu kvinono el mia iama klaso en la lernejo sufiĉe bone parolas fremdan lingvon, ĉiuj aliaj bezonas tradukistojn dum siaj vojaĝoj aŭ tute ne povus interparoli kun eksterlandanoj.

Tiel pensis ankaŭ la kreinto de Esperanto, Ludoviko Lazaro Zamenhof. Laŭ profesio li estis okulkuracisto, li estis judo kaj vivis unue en Bjalistoko kaj poste en Varsovio, en la tiama Rusujo, hodiaŭ Polujo. En lia hejmurbo loĝis diversnaciaj homoj, ofte malpaciĝeme (mal-pac-iĝ-em-e). Jam kiel knabo, Zamenhof promesis al si ŝanĝi tiun ĉi situacion. Li pensis, ke, kreante unu lingvon por ĉiuj, li povas servi al pacema (pac-em-a) mondo. Tiel naskiĝis la esperantismo, kaj pro tio Zamenhof ne nur elpensis saĝajn gramatikajn regulojn kaj utilajn vortojn, sed ankaŭ multe vojaĝis kaj per kortuŝaj (kor-tuŝ-a-j) paroladoj klopodis ligi sian lingvon kun la amo inter la homoj. Tion li opiniis tasko de sia vivo. Al mi plej plaĉas frazo, kiun li diris dum la unua Universala Kongreso de Esperanto en 1905 en la franca urbo Boulogne-sur-Mer:

„Ni konsciu bone la tutan gravecon de la hodiaŭa tago, ĉar hodiaŭ inter la gastamaj muroj de Bulonjo-sur-Marjo kunvenis ne francoj kun angloj, ne rusoj kun poloj, sed homoj kun homoj.“

2. Neue Wörter

Diese Wörter erklären sich sicher von selbst: *Afriko, Ameriko, Azio, Aŭstralio, Eŭropo, gasto, gramatiko, judo, klaso, kongreso, kontinento, miliono, monologo, situacio*

anglo	Engländer	opinii	meinen, denken
Bjalistoko	Białystok	paco	Frieden
ekde	seit	profesio	Beruf
rilato	Beziehung	proksimume	ungefähr

iama	ehemalig, einstig	promesi	versprechen
klopodi	sich bemühen	regulo	Regel
konscii	sich etw. bewusst sein	sento	Gefühl
kuracisto	Arzt	tuŝi	berühren
kvinono	Fünftel	universala	universell; Welt-
malpaciĝeme	unfriedlich, streitsüchtig	utila	nützlich, brauchbar
multoble	mehrfach, um ein Vielfaches	Varsovio	Warschau
nacio	Nation		

3. Grammatik

3.1 Imperativ in einem Nebensatz mit **ke**

Li diris, **ke ŝi venu** en la ĉambron. – Er sagte, sie soll in das Zimmer kommen.

Mi proponas, **ke vi partoprenu** la renkontiĝon. – Ich schlage vor, dass du an dem Treffen teilnimmst.

La historio decidis, **ke li mortu** dum la milito. – Die Geschichte entschied, dass er während des Krieges sterben sollte.

In diesen Fällen wird durch die Imperativendung *-u* dem formulierten Wunsch, der Entscheidung oder der Anordnung deutlicher Nachdruck verliehen. Diese Sätze sind häufig übersetzbar mit „sollen“.

Natürlich könnte der Imperativ in diesen Sätzen auch durch Modalverben oder einfach andere Form des Verbs ersetzt werden. Dadurch würde aber der Satzinhalt neutraler, emotionsloser zum Ausdruck gebracht.

Zum Vergleich:

Li diris, **ke ŝi povas veni**. – Er sagte, dass sie kommen kann.

Li diris, **ke ŝi venu**. – Er sagte, dass sie kommen soll. / Er sagte, sie soll kommen.

3.2 Die Verwendung des Akkusativs

Die Verwendung des Akkusativs kann helfen, Sätze zu verkürzen und damit übersichtlicher zu gestalten. Oft ist es möglich, indirekte Objekte (Präpositionalphrasen) zu direkten Objekten zu verkürzen. Nicht selten klingt das in deutschen Ohren seltsam, ist jedoch im Esperanto völlig legitim:

Mi partoprenas **en** la aranĝo. → Mi partoprenas la aranĝ**on**. – Ich nehme an der Veranstaltung teil.

Mi dankas **al** vi. → Mi dankas **vin**. – Ich danke dir.

Mi gratulas **al** vi. → Mi gratulas **vin**. – Ich gratuliere dir.

Ili sekvis **post** ŝi (oder: *al ŝi*). → Ili sekvis **ŝin**. – Sie folgten ihr (nach).

Wichtig ist, dass ein Verb **nicht zwei direkte Objekte** haben darf.

3.3 Das Prädikativ

Es gibt im Esperanto (wie im Deutschen) Sätze, in denen **zwei Satzglieder im Nominativ** stehen:

Paŭl estas instruisto. – Paul ist Lehrer.

Da wir aus der 1. Lektion wissen, dass der Nominativ eigentlich das Satzsubjekt bezeichnet (*Paŭl*), wird das andere Satzglied (*instruisto*) als Teil des Prädikates (*estas instruisto*) betrachtet. Das Wort *instruisto* wird daher als Prädikativ bezeichnet. Im modernen Esperanto-Sprachgebrauch werden prädikative Formen gern benutzt und auf eine ganze Reihe von Verben ausgedehnt:

Li ŝajnas granda. – Er erscheint groß.

Li ŝajnas esti la plej alta. – Er scheint der Größte zu sein.

Ŝi sentas sin estrino de la grupo. – Sie fühlt sich als Chefin der Gruppe.

Mi opinias la filmon bona. – Ich halte den Film für gut.

Diese im Deutschen ungewöhnlichen Formen können im Esperanto auch umschrieben werden, durch Teilsätze oder durch das Wörtchen *kiel*:

Ŝi sentas sin kiel la estrino de la grupo.

Mi opinias ke la filmo estas bona.

3.4 Wortbildung

Suffixe:

-ism-: Lehre, Ideologie:

katolik**ismo**

komun**ismo**

esperant**ismo**

-obl-: das Vielfache einer Menge; -fach:

du**oble** – zweifach

la du**oblo** – das Doppelte

tri**oble** kvar estas dek du – drei mal vier ist zwölf

-on-: der Bruchteil einer Menge:

la du**ono** – die Hälfte

kvin ses**onoj** – fünf Sechstel

-um- wird verwendet, wenn keiner der anderen Suffixe Verwendung finden kann und ist ohne feste eigene Bedeutung z. B.:

aero (Luft) → aer**umi** – lüften

proksima (nah) → proksim**ume** – annähernd

kolo (Hals) → kol**umo** – Kragen

plena (voll) → plen**umi** – erfüllen

Oft muss die Bedeutung der durch *-um-* gebildeten Wörter speziell gelernt werden, da sie vom Wortstamm nur schwer ableitbar ist.

Hier noch die weiteren wichtigen Affixe, die bisher noch nicht in den Texten erschienen sind:

Präfix:

mis-: falsch, irrtümlich, miss-

miskompreni – missverstehen

misuzi – missbrauchen

Suffixe:

-aĉ-: verächtliche Bezeichnung, hässlich:

hund**aĉ**o – Köter

rid**aĉ**i – verächtlich lachen

-end- für eine Tätigkeit, die noch zu erledigen ist:

skrib**enda** letero – ein zu schreibender Brief

far**enda**ĵoj – die noch zu erledigenden Dinge

-er-: Bestandteil, Stück von:

pan**er**o – Brotkrümel

program**er**o – Programmpunkt

-ing-: Halter, Hülse:

kandel**o** (Kerze) → kandel**ing**o – Kerzenhalter

glav**o** (Schwert) → glav**ing**o – Schwertscheide

-ĉj-: männliche Koseform:

patro → pa**ĉj**o – Papa, Papi

Josef → Jo**ĉj**o – Jupp, Sepp

-nj-: weibliche Koseform:

patrino → pa**nj**o – Mama, Mutti

Maria → Ma**nj**o – Mariechen

4. Übungen zu den Affixen

4.1 Übersetze mit Hilfe von Präfixen und Suffixen

1. das Vierfache

2. noch zu lesendes Buch
3. ein Drittel
4. Kuchenkrümel (von: kuko)
5. zwei Fünftel
6. tratschen (von: paroli)
7. fehlleiten (von: gvidi)
8. Geldbörse (von: mono)

4.2 Übertrage die folgenden Wörter ins Deutsche

Versuche dabei, möglichst treffende Begriffe oder Umschreibungen zu finden!

1. ujeto
2. arano
3. aĉaĵo
4. disigi
5. eksigenda
6. fiega
7. etiĝi
8. estrino

5. Planoj...

- Nu, Peter, ĉu mi sukcesis fari la internacian Esperanto-kongreson interesa por vi? Ĉu vi akompanos min en la sekva somero?

Peter ankoraŭ ne findecidis (fin-decid-is):

- Mi ja intencis ferii vintre, eble januare aŭ februare. Vi scias, ke mi volonte okupiĝas pri vintra sporto!
- Tion vi ankaŭ povos fari. La kongresoj daŭras nur iom pli ol unu semajno, tiel ke restos al vi ankoraŭ tri semajnoj da ferioj. Krome: Komparu vian vintran feriadon kun internacia kongreso! En la montaro vi estos sola kaj malvarmumos, sed dum la kongreso vi estos kune kun centoj da novaj amikoj el dekoj da landoj. Kaj tio estas ne iu seka kongreso, sed kultura festivalo kun multaj interesaj kaj gajaj programeroj!
- Kara Klanjo, unue, dum vintra feriado mi nek estas sola, nek malvarmumas, kaj due, mi ne sufiĉe bone komprenas Esperanton.
- En la sekva somero vi komprenos. Tion mi promesas al vi, Peĉjo.
- La venonta kongreso okazos en suda ameriko, ĉu ne? Nu, certe mi ĉiam volis vojaĝi tien. Sed pensu pri la mono...

Sonoras. Envenas Eva, amikino de Klara. Ili salutas unu la alian, kaj Peter diras:

- Mi volas inviti vin al promenado en la urbocentron. Hodiaŭ estas tiel bona vetero, ke estus domaĝe sidi hejme malantaŭ ŝlosita pordo. Ĉu mi ne pravas?

- Jes, vi pravas. Ĉu vi jam konas la plej novan novaĵon? Permesu prezenti al vi nian akompananton por la Internacia Junulara Kongreso. Jen li staras!

Eva rigardas Peter, ridetante (rid-et-ant-e):

- Tio estas vere bona novaĵo!

Peter provas protesti:

- Sed mi nenion promesis! Ĉu vi ne unue volas mian opinion pri tio?

Sed ambaŭ knabinoj enkape (en-kap-e) jam preparas la vojaĝon:

- Ĉar la kongreso okazos en suda ameriko, ni vojaĝos unue per trajno, kaj trans la oceanon ni veturos per grandega ŝipo. Ni dormos unue en dormvagono, kaj poste en la malsupra etaĝo de la ŝipo. Tiel vojaĝi jam delonge estis mia revo!
- Ne, ni ne havos tiom da tempo. Ni flugos ...

Peter silentigas ilin:

- Mi proponas, ke ni nun ekiru al nia promenado. Ĉar hodiaŭ estas blua ĉielo, ni povus veturi al la televida turo kaj supreniĝi (supr-e-n-iĝ-i), kaj tie, en la kafejo, ni trankvile priparolos la aferojn de la vojaĝo. Ek!

6. Neue Wörter

ErschlieÙe dir selbst *ferio, oceano, protesti, somero, vagono*.

domaĝe	schade	prezenti	vorstellen, präsентieren, darstellen
ek	Los!, Auf geht's!	provi	versuchen
etaĝo	Etage, Stockwerk	revo	Traum
kompari	vergleichen	ŝipo	Schiff
krome	auÙerdem	ŝlosi	verschlieÙen
malsupra	untere/r/s	sonori	klingeln
malvarmumi	sich erkälten	supra	obere/r/s
monto	Berg	televido	Fernsehen
novaĵo	Neuigkeit	turo	Turm
okupiĝi	sich beschäftigen mit	vintro	Winter
permesi	erlauben		

Lösungen zu 4.

4.1

1. kvaroblo	5. du kvinonoj
2. legenda libro	6. parolaĉi
3. triono	7. misgvidi
4. kukero	8. monujo

4.2

1. kleines Gefäß	5. rauszuwerfend, zu entlassend
2. Mitglied	6. total verdorben/schlecht/fies
3. hässliches Ding	7. klein werden, schrumpfen
4. trennen, auseinanderbringen	8. Leiterin

7. Kontrollübungen für deine Mentorin / deinen Mentor

7.1 Erkläre nachfolgende Wörter auf Esperanto:

Beispiel:

panujo: Tio estas ujo, en kiu estas pano.

1. paperujo
2. hundaĉo
3. programero
4. sonorilo
5. besteto
6. taskaro
7. saĝulo
8. kuracilo

7.2 Setze die fehlenden Endungen ein:

1. Mi proponas, ke vi nun ir___ hejmen!
2. Li decidis, ke ŝi enven___ en la ĉambron.
3. Paul ŝajnas esti la plej malalt___.
4. Ĉu vi opinias la teatraĵon interes___?
5. Ili sentis sin lac___.

7.3 Schreibe deiner Großmutter oder deinem Großvater einen Brief über deinen bevorstehenden Urlaub

Beachte dabei die Briefform (Anrede, Datum, Verabschiedung) und orientiere dich an den folgenden Fragen:

Kiam vi intencas ferii?

Kien vi veturos? Ĉu la unuan fojon tien?

Kun kiu vi pasigos la feriojn?

Kiom da tagoj vi restos?

Kion vi planas fari dum la feriaj tagoj?

Pri kio vi okupiĝas vespere?